

28-11

Aan

Minister voor APP

nota

Brief TK over het begeleiden van langdurig
bijstandsgerechtigden naar werk

Aanleiding

Met motie-De Kort van 5 april 2022 wordt het kabinet verzocht in gesprek te gaan met partijen in de arbeidsmarktregio's over het begeleiden van langdurig bijstandsgerechtigden naar werk en hierover de Kamer in het derde kwartaal van 2022 te informeren. Ten behoeve hiervan treft u bijgaand een voortgangsbrief aan de TK aan.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met verzending bijgaande voortgangsbrief aan de TK. Indien mogelijk is aanbieding aan TK voorafgaand aan CD-debat Participatiewet van 13 oktober wenselijk.

Toelichting

- Naar aanleiding van de motie is afgelopen maanden via een quick scan (door een extern bureau) onder de 35 arbeidsmarktregio's opgehaald wat er op dit moment wordt ondernomen ten behoeve van langdurig bijstandsgerechtigden, wat daarbij drempels en kansen zijn en welke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid wordt gevraagd. De quick scan is 29 september gereedgemaakt en bijgevoegd.
- Het totaalbeeld is gemengd: het goede nieuws is dat gemeenten volop bezig zijn met de mensen die al langdurig in hun bestanden verkeren. Er gebeurt veel. Maar ook wordt andermaal duidelijk dat het voor velen in de bijstand een lange weg zal zijn naar de arbeidsmarkt, als die al wordt bereikt.
- De ondersteuningsbehoeften die vanuit gemeenten/arbeidsmarktregio's worden benoemd, zijn bekend: de Rijksoverheid moet een realistisch beeld hebben over de bestaande kansen en mogelijkheden om langdurig bijstandsgerechtigden uit te laten stromen richting werk, meer structurele financiering, bredere beschikbaarheid ondersteuning en instrumenten, aandacht voor armoedeval.
- In de voorgestelde reactie is gezocht naar evenwicht tussen de primaire decentrale verantwoordelijkheid van gemeenten en uw algemene verantwoordelijkheid. U onderkent de opgave waar mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt én gemeenten voor staan en u onderschrijft het belang van persoonlijke aandacht. Inzake de roep om meer structurele middelen geeft u aan dat hiervoor binnen de financiële kaders slechts beperkte ruimte beschikbaar is en dat u de nadere invulling hiervan primair wilt laten plaatsvinden in het kader van de uitwerking van het traject Participatiewet in balans (in casu betreft het de invulling van de 88 mln

TER BESLISSING

Directie

Datum

29 september 2022

Onze referentie

Opgesteld door

Tweede contactpersoon

Uiterlijk bij

Bijlage(n)

0

structureel voor re-integratie uit de CA-enveloppe). Inzake de bredere beschikbaarheid van ondersteuning en instrumenten gaat u kort in op de herziening van de arbeidsmarktinfrastructuur en het al dan niet breder toegankelijk maken van het instrumentarium dat beschikbaar is voor de doelgroep banenafspraken (onder verwijzing naar de desbetreffende aparte brieven). Verder zet u in op meer gebruik van jobcarving en praktijkleren. En op mensen aan het werk helpen in specifieke tekortsectoren (zie hieronder).

Datum

29 september 2022

Onze referentie

- Vervolgstappen:
 - De quickscan wordt 7 oktober aanstaande besproken tijdens een bijeenkomst met vertegenwoordigers van de 35 arbeidsmarktregio's en we verzorgen presentaties van het rapport tijdens de landelijke Praktijkdag op 3 november;
 - De quickscan staat op de agenda van de wethoudersbijeenkomst van 16 november. We stellen daarnaast voor de rapportage ook te agenderen voor het BO VNG van 13 december aanstaande.
 - Tijdens eerder overleg over de motie en over re-integratie in het algemeen heeft u gevraagd wat mogelijk is op de korte termijn. Wij zien met name een mogelijkheid een extra impuls te geven aan het praktijkleren in het mbo. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt leren beter in een praktijkomgeving. Leren kan op maat/in kleine stukjes, waaronder ook het leren van werknemersvaardigheden, al dan niet beginnend in een sociaal ontwikkelbedrijf. De werkgever leidt zelf op en kan voor de begeleiding met de Subsidieregeling praktijkleren in de derde leerweg van het ministerie van SZW ook subsidie krijgen. De quick scan licht een paar voorbeelden uit (onder andere de Beroepentuin in Rotterdam, deze wordt ook gepresenteerd op de Praktijkdag van 3 november). Dit najaar willen we in samenwerking met de Programmaraad Regionale Arbeidsmarkt een specifiek programma ontwikkelen voor 2023 waarin we via regiobijeenkomsten best practices een podium geven en bezien of en in hoeverre opschaling mogelijk is.
 - Daarnaast zijn we vanuit SZW samen met EZK en BZK in gesprek met sectoren en branches om te bezien hoe bijstandsgerechtigden kunnen participeren in toeleidingstrajecten. Een voorbeeld van zo'n initiatief (vermeld in de TK-brief) is Den Haag waar woningbouwcoöperaties, Bouw, Techniek en ROC samenwerken met de gemeente Den Haag in het Haagse Zuidwest gebied (waar 70% van het bijstandsbestand van Den Haag woont) om kansen in de energietransitie te verzilveren voor groepen mensen zonder werk maar die willen werken. Dit overleg gaat met vallen en opstaan, streven is nog steeds dit najaar een bijeenkomst gepland te krijgen.
- In het wetgevingsoverleg Uitvoeren Breed Offensief van 27 juni 2022 hebben verschillende partijen (CDA, ChristenUnie, SGP, Bij1) gepleit voor een pilot naar een no-riskpolis voor langdurig bijstandsgerechtigden. U heeft aangegeven de optie van een pilot te betrekken bij de uitwerking van de motie-De Kort en daarbij te willen kijken naar de mogelijkheden van de pilot, de eventuele vormgeving daarvan en de financiële implicaties. Aan het slot van deze TK-brief is een passage opgenomen over de stand van zaken. In de bijlage vindt u nadere informatie over dit onderwerp.

Bijlage over pilot no-riskpolis

Datum
29 september 2022

Onze referentie
[REDACTED]

Toezegging in WGO 27 juni

- Al langer pleiten gemeenten en de Kamer¹ voor uitbreiding van de no-riskpolis naar langdurig bijstandsgerechtigden. Minister Koolmees heeft naar aanleiding van motie-Bruins medio 2021 een technische verkenning laten uitvoeren naar de kosten en baten daarvan.
- De voornaamste conclusie was dat niet op voorhand valt te zeggen of uitbreiding van de no-riskpolis een netto positief effect heeft. Minister Koolmees heeft geen beleidsvoorstellen gedaan, maar het denkbaar genoemd dat gemeenten en UWV eerst experimenteren met een no-riskpolis voor deze groep om te verkennen wat de daadwerkelijke effecten hiervan zijn.
- In het WGO Breed Offensief heeft de Kamer gepleit voor een pilot naar een no-riskpolis voor langdurig bijstandsgerechtigden. U hebt aangegeven dit te betrekken bij de uitwerking van de motie-De Kort en daarbij te kijken naar de mogelijkheden van de pilot, de eventuele vormgeving daarvan en de financiële implicaties.

Ondernomen stappen tot nu toe

- We hebben een concept plan van Aanpak opgesteld over de mogelijke vormgeving van een pilot en deze besproken met UWV en gemeenten. Hoofdpunten hieruit zijn:
 1. Doel van de pilot is inzicht te geven in hoeveel langdurige bijstandsgerechtigden door de no-riskstatus extra aan het werk komen en hierdoor (duurzaam) uitstromen uit de bijstand.
 2. Qua vormgeving komen we uit bij de optie om bijstandsgerechtigden van deelnemende gemeenten mee te laten doen die al langer dan twee jaar in de bijstand zitten. De hypothese is dat de no-riskpolis een belangrijke 'sleutel' is tot de toegang tot de arbeidsmarkt. Hiervoor is een experimenteer-AMvB nodig (de Wet SUWI biedt hier grondslag voor).
 3. Nodig voor een pilot is deelname van UWV en voldoende gemeenten (zes tot tien) en een begeleidend extern onderzoek dat resultaten goed meet.
- De financiering van de pilot is een aandachtspunt, omdat er nog geen dekking voor is. Uitgaande van maximaal 600 mensen die aan het werk gaan met de no-riskpolis, komen de kosten uit op ongeveer € 5 mln.

Maatschappelijk krachtenveld/draagvlak

- In de Kamerbrief over de banenafpraak van 7 juli jl. is opgenomen om de mogelijkheden te verkennen van een experiment om een aantal instrumenten die beschikbaar zijn voor de doelgroep banenafpraak tijdelijk in te kunnen zetten voor mensen die nu niet tot de doelgroep banenafpraak behoren. Een pilot no-riskpolis past daarbij.
- Een pilot ligt gevoelig bij UWV. Het kost UWV veel werk, omdat deze pilot afwijkt van bestaande kaders en UWV deze groep niet kent. De ervaring van UWV uit eerdere pilots is ook dat een pilot niet veel oplevert. UWV geeft aan dat een pilot zo min mogelijk extra last voor UWV moet opleveren en moet aansluiten bij bestaande processen.
- UWV kan deze pilot niet tegelijk uitvoeren met een pilot no-riskpolis tweede spoor die eind 2018 en in juni 2021 is toegezegd aan de Kamer. Die pilot beoogt de kans op succesvolle re-integratie van zieke werknemers (re-integratie bij een andere werkgever) te verbeteren door het eerder

¹ In het WGO: CDA, CU, SGP, Bij1. Eerder (2020) ook: PvdA, GL, D66, 50-plus.

beschikbaar stellen van de no-riskpolis in de periode van loondoorbetaling bij ziekte. Inmiddels is voor die pilot een concept-AMvB opgesteld. Met UWV wordt nog gesproken over de uitvoerbaarheid. De financiële gevolgen van die pilot zijn gedekt.

- Gemeenten verwachten dat met een uitbreiding van de no-riskpolis de kansen op werk worden vergroot. Zij zijn zeer voor een pilot.

Datum

29 september 2022

Onze referentie

Vervolg proces:

Een pilot vergt verdere uitwerking. Dit vergt het vinden van financiële dekking, nader overleg met UWV en gemeenten, uitwerking in een AMvB en een begeleidend onderzoek. Dat is geen sinecure. Als de randvoorwaarden kunnen worden ingevuld, kan een pilot op zijn vroegst medio 2023 starten.

Wat is de no-riskpolis?

- Doel van de huidige no-riskpolis is om een financiële drempel bij werkgevers weg te nemen om mensen met een arbeidsbeperking of ziekte(verleden) in dienst te nemen en te houden. De veronderstelling is dat werkgevers terughoudend zijn om mensen met een ziekte of arbeidsbeperking aan te nemen, omdat zij vrezen voor de kosten in geval van (langdurig) verzuim. De no-riskpolis beoogt die vrees weg te nemen.
- Als een werknemer valt onder de no-riskpolis, ontvangt de werkgever bij ziekte van die werknemer van UWV een compensatie voor de loondoorbetaling bij ziekte. Ook zorgt de no-riskpolis ervoor dat de werkgever geen hogere premie hoeft te betalen voor de Ziektewet of voor de WIA.
- Onder de no-riskpolis vallen nu mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering van UWV, de gemeentelijke doelgroep van de banenafspraken² en beschut werk o.g.v. de Participatiewet en mensen die vanwege een arbeidsbeperking een belemmering hebben om onderwijs te volgen.

Risico's en kansen van een no-riskpolis voor deze groep en een pilot

- Bij deze groep hoeft er geen ziekteverleden of aandoening te zijn die ervoor zorgt dat er een verhoogd risico op ziekteverzuim is.
- Uitbreiding van de no-riskpolis kent een zeker "deadweight-loss" doordat een deel van de doelgroep ook zonder de no-riskpolis aan het werk komt.
- Uitbreiding zou voorts de hoofdregel ondergraven dat de werkgever primair verantwoordelijk is voor de kosten van loondoorbetaling en re-integratie bij ziekte en kan druk opleveren om andere groepen voor wie de no-riskpolis niet is bedoeld toe te voegen.
- Er ontstaat er ook een potentieel verdringingseffect naar andere groepen (bijvoorbeeld reeds bestaande groepen met een no-riskpolis).
- Hier staat tegenover dat langdurig bijstandsgerechtigden (70% van de bijstandspopulatie) nu aan de kant staan. Zij ondervinden net als mensen voor wie de no-riskpolis al geldt, belemmeringen om aan het werk te komen.
- Gemeenten verwachten dat uitbreiding van de no-riskpolis hun kansen op werk vergroot, omdat werkgevers huiverig zijn hen in dienst te nemen.
- Ook werkgevers geven aan dat een no-risk polis voor deze groep gewenst is. Zij hebben grote behoefte aan onbenut arbeidspotentieel.

² Mensen met een arbeidsbeperking die onder de doelgroep van de Participatiewet vallen, van wie op de werkplek via een gevalideerde loonwaardemethodiek is vastgesteld dat zij een loonwaarde hebben onder het WML, worden zonder beoordeling door UWV opgenomen in het doelgroepregister. Zij gaan op grond daarvan tot de doelgroep banenafspraken behoren.

- Een pilot moet zorgvuldig vorm worden gegeven om meer inzicht te bieden in hoeveel langdurig bijstandsgerechtigden door een no-riskstatus extra aan het werk komen.
- Bij het vormgeven van een pilot moeten de lessen uit een eerder experiment worden meegenomen. In 2019 heeft een experiment plaatsgevonden met het vervroegd inzetten van de no-riskpolis voor mensen in de vangnetgroep van de Ziektewet, na één in plaats van na twee jaar Ziektewet. Dit experiment heeft niet tot aantoonbaar positief resultaat geleid.

Datum

29 september 2022

Onze referentie